

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลและปัจจัยการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 ระดับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลของการบริหารงบประมาณในระดับมาก จำนวน 210 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.40 และระดับมากที่สุด จำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.60 ตามลำดับ โดยมีเปอร์เซ็นต์คะแนนผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่ 3 ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ประจำปี 2561 เฉลี่ยร้อยละ 82.45 โดยมีคะแนนสูงสุด 97.40 และต่ำสุด 70.67 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้มีการดำเนินการบริหารงบประมาณตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตามที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะกระทำได้ ในการบริหารงานงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ยึดแนวนโยบายของผู้บริหารฯ

ระเบียบ กฎหมายเป็นแนวทางการบริหารงาน และในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งจะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะผู้นำทางการบริหาร คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดเทศบาล ซึ่งจะต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ให้จงได้ นอกจากนี้ได้ทำการเผยแพร่ข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง รวมทั้งข่าวสารราชการให้แก่ประชาชนเพื่อทราบและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ได้ทำการเผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารอะไร และต้องใช้ระยะเวลาานเท่าใด ได้ทำการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการ เผยแพร่เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคาหรือประกวดราคา เผยแพร่ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง และเผยแพร่ข้อมูลอื่นที่ เห็นว่า ควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

1.2 ปัจจัยการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยปัจจัยการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.02 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ย 3.94 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี และปัจจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3.93 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีการบริหารงานโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยได้มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ

2. ตัวแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2 สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = .422$) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = .439$)

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .551 ซึ่งการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณ สามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้ร้อยละ 30.30 ส่วนอีกร้อยละ 69.70 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณ มีความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกำหนดเป็นนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตาม ปัจจุบันรัฐบาล ได้เร่งสร้างธรรมาภิบาลทางการคลัง โดยการทำให้ระบบ

การบริหารงานคลังสาธารณะมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการจัดทำรายงานข้อมูลทางการเงินการคลังและการบัญชีอย่างสม่ำเสมอและครบถ้วนเพียงพอสำหรับใช้ในการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยที่รายงานข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้รวมถึงงบแสดงฐานะทางการเงิน รายงานแสดงรายรับรายจ่าย รายงานหนี้สาธารณะและภาระผูกพันต่าง ๆ รายงานการใช้มาตรการลดหย่อนภาษีมาตรการจูงใจทางภาษี รายงานการจัดซื้อจัดจ้างและบัญชีแสดงทรัพย์สินของรัฐ ฯลฯ นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณของท้องถิ่นก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิมีเสียงในกิจการสาธารณะเพิ่มขึ้น การจัดทำงบประมาณจะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น และเป็นช่องทางการส่งเสริมกลไกการตรวจสอบและการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

2.3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กับข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - Square) มีค่าเท่ากับ 317.157 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 149 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) มีค่าน้อยกว่า 0.052 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.956 ดัชนีวัดความกลมกลืนของคัคเกอร์ - ลิวอิส (TLI) มีค่าเท่ากับ 0.938 ค่าดัชนีรากกำลังสองของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.66 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.054 และ ค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - Square) หารด้วยองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 2.128

2.4 โมเดลการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรด้าน 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและผู้นำของ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร
 งบประมาณ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
 การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
 3) ปัจจัยด้านการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีอิทธิพล
 ต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยตัว
 แปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการตอบสนอง
 หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความเสมอภาค 4) ปัจจัยด้านการ
 มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหาร
 งบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ
 การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วม
 ในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ

งบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความมุ่งหมายของ
 การวิจัยข้อ 3 สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน
 ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมี
 ส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสรุปจากผลการสัมภาษณ์ในภาพรวม
 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการ
 บ้านเมืองที่ดี และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ

ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงบประมาณ
 แบบมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ตอนกลาง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหาร
 กิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการ
 บริหารจัดการงบประมาณ ซึ่งมีค่าอิทธิพลรองลงมา นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อทดลองใช้และ
 ประเมินผลข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์การ
 ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ตามการวิจัยระยะที่ 4
 ซึ่งผ่านกระบวนการวิจัยจากการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพระยะที่ 1 การวิจัย
 เชิงปริมาณระยะที่ 2 และจากการวิจัยเชิงคุณภาพระยะที่ 3 มาจัดทำเป็นโครงการ

การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำไปทดลองใช้และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ในพื้นที่เทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ

4. นำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปสู่การปฏิบัติ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

ข้อ 4 สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลจากการนำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ไปสู่การปฏิบัติ ตามโครงการการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลตำบลนาคู เพื่อนำไปทดลองใช้และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ สรุปผลได้ดังนี้

4.1 จากผลการทดลองใช้และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กลุ่มเป้าหมายมีระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตามโครงการฯ โดยก่อนการทดลอง เห็นด้วย ร้อยละ 48.68 และหลังการทดลอง เห็นด้วย ร้อยละ 100.00

4.2 จากผลการทดลองใช้และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ กลุ่มเป้าหมายมีระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตามโครงการฯ โดยก่อนการทดลอง เห็นด้วย ร้อยละ 36.67 และหลังการทดลอง เห็นด้วย ร้อยละ 100.00

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ส่วนใหญ่มีประสิทธิผลของการบริหารงบประมาณในระดับมาก จำนวน 210 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.40 และระดับมากที่สุดจำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.60 ตามลำดับ โดยมีเปอร์เซ็นต์คะแนนผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่ 3 ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ประจำปี 2561 เฉลี่ยร้อยละ 80.18 โดยมีคะแนนสูงสุด 97.40 และต่ำสุด 70.67 ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี ขำสวัสดิ์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบุรี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา นาชัยลาน (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาจังหวัดบึงกาฬ พบว่า 1) ประสิทธิภาพการดำเนินงานงบประมาณของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้มีการดำเนินการบริหารงบประมาณตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตามที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะกระทำได้ ในการบริหารงานงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ยึดแนวนโยบายของผู้บริหารฯ ระเบียบกฎหมาย เป็นแนวทางการบริหารงาน และในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งจะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะผู้นำทางการบริหาร คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดเทศบาลตำบล ซึ่งจะต้อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ให้จงได้ นอกจากนั้นได้ทำการเผยแพร่ข้อบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งรวมทั้งข่าวสารราชการให้แก่ประชาชนเพื่อทราบและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ได้ทำการ

เผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้ประชาชนรู้ว่า มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารอะไร และต้องใช้ระยะเวลานานเท่าใด ได้ทำการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการ ได้ทำการเผยแพร่เอกสารการจัดซื้อ จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคาหรือประกวดราคา ได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง และเผยแพร่ข้อมูลอื่นที่ เห็นว่า ควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

2. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลา ระโหฐาน (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวุฒิ แก้วบางพุด (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับวัฒนธรรมองค์กรกรณีศึกษา : เทศบาลนครภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีณประภา ชามั่ง (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารงาน ของสหกรณ์ภาคเกษตรในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้นำสหกรณ์ภาคการเกษตรมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิทธิ์ อุดชาชน, นัทรชัย ศรีแก้ว, คาหล้า ทามะวง, และบุษบาวรรณ โพธิ์ศรี (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน

ของเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลโดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชชาติชัย อุดมกิจมงคล (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีการบริหารงานโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยได้มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ จันทจร (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร บุญโท (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

5. เมื่อทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยในภาพรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ปัจจัยการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .551 ซึ่งการบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณ สามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้ร้อยละ 30.30 ส่วนอีกร้อยละ 69.70 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารงบประมาณ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณ มีความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกำหนดเป็นนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตาม ปัจจุบันรัฐบาล ได้เร่งสร้างธรรมาภิบาลทางการคลัง โดยการทำให้ระบบการบริหารงานคลังสาธารณะมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการจัดทำรายงานข้อมูลทางการเงินการคลังและการบัญชี อย่างสม่ำเสมอและครบถ้วนเพียงพอสำหรับใช้ในการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยที่รายงานข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้รวมถึงบแสดงฐานะทางการเงิน รายงานแสดงรายรับรายจ่าย รายงานหนี้สาธารณะและภาระผูกพันต่าง ๆ รายงานการใช้มาตรการลดหย่อนภาษีมาตรการจูงใจทางภาษี รายงานการจัดซื้อจัดจ้างและบัญชีแสดงทรัพย์สินของรัฐ ฯลฯ นอกจากนั้นแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณของท้องถิ่นก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิมีเสียงในกิจการสาธารณะเพิ่มขึ้น การจัดทำงบประมาณจะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น และเป็นช่องทางการส่งเสริมกลไกการตรวจสอบและการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการประจำที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานโดยยึดตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้บริหารมาคอยกำกับ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลลา ระโหฐาน (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกและอยู่ในระดับสูง เท่ากับ 0.82 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีนประภา ซามั่ง (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารงาน ของสหกรณ์ภาคเกษตรในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานของสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดลำปาง พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

โดยสรุปจากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายของการบรรลุประสิทธิผลการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งถือว่าเป็นข้อค้นพบที่สำคัญอันเป็นทางเลือกใหม่ในกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่สอดคล้องเหมาะสมกับประสิทธิผลขององค์การ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอการพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
2. ข้อเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 1.1 ควรพัฒนารูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาการสร้างกฎ กติกา และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ

ประชาชน และควรปรับแนวคิดในการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศภายใต้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมุ่งผลสัมฤทธิ์

1.2 ควรเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ให้ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงความเลื่องอาจเกิดขึ้นในองค์กร

1.3 ควรเสริมสร้างและพัฒนา การบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยให้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรัดกุมเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

1.4 ควรเสริมสร้างและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับรู้และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นกว่าเดิม

1.5 ควรเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การบริหารงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สูงขึ้นให้ดำรงอยู่ตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพผลการบริหารจัดการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการศึกษาต้นทุนของการบริหารจัดการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น